

Informaatiotutkimuksen päivät 2014
6. - 7. marraskuuta, Oulun yliopisto, Oulu

ABSTRAKTI

Karjalainen Riitta-Liisa

Simulaatiolaboratorion hyödyntäminen sairaanhoitajaopiskelijoiden informaatiolukutaidon opetuksessa: aineistonkeruuta väitöskirjaa varten

*Riitta-Liisa Karjalainen, Informaatiotutkimus, Humanistinen tiedekunta, Oulun yliopisto,
riitta-liisa.karjalainen@kamk.fi.*

Tausta

Tutkimukseni tarkoituksena on kehittää uusia menetelmiä informaatiolukutaidon opetukseen. Tarkastelen informaatiolukutaidon kehittymistä oppimistapahtumassa erityisesti lähikehityksen vyöhykkeen näkökulmasta (Vygotsky 1978), sitä mitä oppimistapahtumassa tapahtuu ekspertin ja noviisin sekä toisaalta noviisin ja noviisin välisessä vuorovaikutuksessa opittavaan ilmiöön perehdyttäessä. Teoreettinen viitekehitykseni on sosiokulttuurinen ja tutkimuksen lähtökohdaksi on ajatus, että informaatiolukutaidon tulee opiskelun aikana kehittyä yleisestä taidosta erityisesti hoitoalalla vaadittavaan taitoon.

Uusia informaatiolukutaidon opetusmenetelmiä tarvitaan sairaanhoitajien opetukseen tulleiden uusien haasteiden myötä. Työssä tarvitaan yhä enemmän osaamista mm. nopeassa päätöksenteossa, moniammatillisessa yhteistyössä ja ongelmanratkaisutaidoissa. Tänä päivänä terveydenhuollon asiakkaat ovat hyvin valveutuneita oman hoitonsa suhteen ja sairaanhoitajilta vaaditaan yhä vaativampaa ja itsenäisempää työtettä (Sarajärvi, Mattila & Rekola 2011, 15; Poikela & Poikela 2012, 10).

Sairaanhoitajien työn pohjana oleva näyttöön perustuva hoitotyö vaatii hyvää informaatiolukutaitoa. Lisäksi toimintaympäristön muutos, erityisesti asiakkaiden yhä kasvava itsenäinen tiedonhaku omista sairauksistaan, asettaa vaatimuksia sairaanhoitajan Informaatiolukutaito-osaamiselle.

Yksi tutkimukseni aineistonkeruuympäristö on simulaatiolaboratorio, jossa opiskelijat harjoittelevat hoitotilanteita mahdollisimman todenmukaisiksi luoduissa tilanteissa.

Simulaation käyttö hoitotyön koulutuksessa

Simulaation on todettu olevan tehokas ja vaikuttava opetusmenetelmä, sen käyttö oppimistilanteissa edistää kokonaisvaltaista hoitotyön ymmärtämistä, oman toiminnan

kriittistä reflektointia ja turvallista oppimista virheistä. Lisäksi ympäristössä päästään harjoittelemaan hoitotyön ns. ei-tekniisiä taitoja, joihin myös informaatiolukutaito sisältyy (Fletcher, Gregory, Flin, Glavin & Maran 2002).

Simulaatiotilanteissa opiskelijalla itsellään on kontrolli vastaanotettavan tiedon suhteen ja hän voi hyödyntää jo itsellään olemassa olevaa tietoa simulaatioharjoituksen aikana.

Simulaatioharjoittelu mahdollistaa kognitiivisen prosessin, jossa havainnoidaan, pohditaan ja prosessoidaan saatua tietoa (Ruthenford-Hemming 2012, 129-137). Simulaatioharjoittelun avulla opiskelijat voivat yhdistää käytännön taitojaan korkeamman ajattelun tason taitoihin (Lupien 2007).

Aineistonkeruu

Aineisto kerätään sairaanhoitajaopiskelijoilta Kajaanin ammattikorkeakoulussa. Ensimmäisen esitutkimusaineiston kerääminen tapahtui toukokuussa 2014. Siihen kuului simulaatioharjoitusten havainnointi ja debriefing-istuntoihin osallistuminen. Näissä istunnoissa minulla oli mahdollisuus osallistua keskusteluun ja esittää tarkentavia kysymyksiä. Tein havainnointia kuudessa simulaatioharjoituksessa. Harjoituksissa seurasin mitä tiedonlähteitä opiskelijat käyttivät tehdessään hoitopäätöksiä. Opiskelijoilla oli mahdollisuus käyttää kaikkea olemassa olevaa kirjallista aineistoa, keskustella hoitotilanteessa olevien toisten opiskelijoiden kanssa sekä kysyä neuvoa asiantuntijalta, jota esitti simulaatiota vetävä opettaja. Opiskelijan oli myös kyettävä arvioimaan saamaansa tietoa, koska asiantuntijan neuvot saattoivat harjoitustilanteessa olla tarkoituksellisesti virheellisiä.

Harjoituksissa, joita seurasin, opiskelijat käyttivät hyvin vähän kirjallisia lähteitä. Suurimmaksi osaksi he turvautuivat muistinvaraisesti aiemmin oppimaansa tietoon, esimerkiksi asiantuntijaluentoihin ja kurssimateriaaliin, ja varmistivat tiedon oikeellisuuden muilta ryhmäläisiltä tai asiantuntijalta. Tietokantoja, esimerkiksi Terveysporttia, ei tällöin käytetty. Debriefingissä monipuolisempi lähteiden käyttömahdollisuus tuli keskusteluissa esille.

Aineistonkeruu jatkuu lukuvuoden 2014-2015 aikana. Jatkossa aineistoa kerätään sekä havainnoimalla harjoituksia reaaliaikaisesti että analysoimalla tilanteita myöhemmin tallenteelta.

Myös kirjaston informaattikot tulevat osallistumaan joidenkin skenaarioiden suunnitteluun informaatiolukutaidon opetuksen näkökulmasta.

Lähteet

Aldridge, M. (2012). Defining and exploring clinical skills and simulation-based education. Teoksessa M. Aldridge & S. Wanless (toim.) *Developing healthcare skills through simulation*. British Library Cataloguing in Publication data: SAGE.

Flecher, G.C.L., Gregory, P., Flin, R. H., Glavin, R.J. & Maran, N.J. (2002). The role of non-technical skills in anaesthesia: a review of current literature. *Br J Anaesth*; (88):418-29.

Lasater, K. (2005). High-fidelity simulation and the development of clinical judgment: students experiences. *Journal of Nursing Education* 46 (6): 269-275.

Lupien AE. (2007). High-Fidelity Patient Simulation. Teoksessa Bradshaw MJ & Lowenstein AJ (toim) Innovative teaching strategies in nursing and related health professions, 4.p. Jones and Bartlett Publisher, Massachusetts, 197–214.

Poikela, E. & Poikela, P. (2012). Developing Simulation-Based Education. Towards simulation pedagogy, Developing Nursing Simulation in a European Network. Rovaniemi University of Applied Sciences.

Sankelo, M. & Jokela, J. (2010). Tietokoneohjatut simulaattorit uudistavat sairaanhoitajakoulutusta. *Sairaanhoitaja* (5): 44–45.

Sarajärvi, A., Mattila, L-R. & Rekola, L. (2010). Näyttöön perustuva toiminta, avain hoitotyön kehittämiseen. Helsinki: WSOYpro Oy.

Traynor, M., Gallagher, A.- M.& Lorna - Smyth, S. (2010): From novice to expert: Using simulators to enhance practical skill. *British journal of nursing* 19 (22):422-1426.

Vygotsky, L.S. (1978). *Mind in Society: The development of higher psychological processes*. Edited by Cole, M. John-Steiner, V, Schribner, S. And Souberman, E. Harvard University Press, Cambridge, MA. Harvard Univ. Press.